

DOCUMENTE PRIVIND ACȚIUNI DE LUPTĂ ÎN RĂZBOIUL ANTIFASCIST, ÎN SPAȚIUL AERIAN DIN PARTEA DE SUD-VEST A ȚĂRII

(1) (Zona actualului județ Caraș-Severin,
în perioada 23 august — 30 septembrie 1944)

Importanța strategică a Banatului a generat în războiul antifascist, imediat după istoricul act de la 23 august 1944, prin executarea operației de acoperire a frontierelor, o pronunțată activitate pe plan militar, în fază inițială cu precădere pe plan organizatoric, logistic, de amenajare genetică a terenului, de izolare și dezarmare a formațiilor inamice aflate în zonă și de intensificare a pregătirii de luptă a recruților în condiții concrete, concomitent cu alte măsuri menite să contribuie la sporirea potențialului de apărare, preocupări manifestate sistematic, continuu și cu exigență¹.

Pentru zona de sud-vest a țării (ne referim numai la acest spațiu), s-a remarcat necesitatea stringentă de a se obține cu operativitate și exactitate cât mai abundente informații referitoare la activitatea desfășurată de inamic, în vecinătatea frontierei². În acest cadru, se detașează ca importanță datele obținute de unitățile și subunitățile dispuse în teritoriul precum și rezultatele formațiilor aviației de cercetare din cadrul Corpului 1 aerian român (Ecadrița 11 observații, în septembrie 1944), care sumate, examinate și interpretate au fost de un real folos pentru exercitarea unei adecvate conduceri de către comandanțele române³.

¹ General-maior dr. Ion Cupșa, *Armata română pe frontul antihitlerist*, studiu operativ-tactic, Edit. Militară, București, 1973;

Istoria Poporului Român culegere de lecții colectiv de autori; coordonator: Colonel Gheorghe Stoian Edit. Militară București 1983;

General-locotenent dr. Ilie Ceaușescu, Colonel dr. Florian Tucă, Maior dr. Mihail E. Ionescu, Căpitan Alesandru Duțu, *România și marea Victorie 23 august 1944 — 12 mai 1945* Edit. Militară București 1985;

² General-locotenent (r.) Ion Suța, *Dimensiunea istorică a primei operații a Românilor în războiul antihitlerist*, Edit. Facla Timișoara 1985 (în continuare: *D.I.*).

³ *Arhiva Ministerului Apărării Naționale* (în continuare A.M.Ap.N. M.St.M.), fond 1, dos. nr. 226;

Colonel Dumitru Enache, Locotenent-Colonel Constantin Tatu, *În primul eșalon*, Edit. Militară București 1970

Locotenent-maior (r.) V. A. Giuran, *Aspecte privind participarea Regimentelor 5 Vinători și 1 Artilerie în războiul antifascist în zona Timișoara în perioada 23 august — 19 septembrie 1944*, în *Trupelor de uscat* organ al Ministerului Apărării Naționale 1979 număr special pentru ofițerii de rezervă p. 59—63;

Prin paralizarea transmisiunilor și închiderea ermetică a frontierei atent supravegheată și ferm apărată de subunitățile și unitățile noastre, a fost exclusă o importantă posibilitate de obținere de informații în folosul inamicului și a crescut pentru acesta rolul cercetării aeriene, evident favorizată de zona de șes din partea de sud-vest și de vest a Banatului.

În diversele documente militare și lucrări de specialitate publicate pînă în prezent⁴ au fost redată disparat diverse date privind activitatea aeriană desfășurată de inamic în zona Banatului frecvent asociată cu alte aspecte⁵. De asemenea au fost făcute unele mențiuni privind misiunile executate de aviația noastră⁶ precum și referitoare la activitatea antiaeriană din zonă⁷. Nu s-a făcut însă o înmănunchiere a tuturor informațiilor de detaliu și o redare cronologică sistematică cu o examinare adecvată eventual corelat cu investigarea evoluției operațiilor militare din partea de sud-vest a țării.

Deși limitate din punct de vedere operațional aceste acțiuni de luptă din spațiul aerian al Banatului din perioada după 23 august 1944 se impun a fi sistematizate și prezentate prin intermediul unei *cronici documentare* pentru a fi introduse în circuitul științific spre a se contura cât mai fidel și cu o amplitudine informațională adecvată imaginea evenimentelor din perioada investigată.

Locotenent-major (r.) Ing. Valeriu Giuran *Acțiunile de luptă ale Diviziei 1 Infanterie (Instrucție) în războiul antifascist în perioada 23 august — 30 octombrie 1944* în Revista „Trupelor de uscat” organ al Ministerului Apărării Naționale număr special pentru ofițerii de rezervă 1980 p. 28—31.

⁴ *Documente privind istoria militară a poporului român* 23—31 august 1944 vol. I—IV Edit. Militară București 1977—1979; *perioada: 1—3 sept. 1944 și 4—6 sept. 1944* (anul de apariție: 1980) și *perioada: 7 sept. — 25 octombrie 1944* (anul de apariție: 1984) colectiv de autori;

Pentru Eliberarea Patriei, documente extrase din presă, memorii cu privire la lupta poporului român pentru eliberarea Patriei de sub jugul fascist (23 august — 25 octombrie 1944) colectiv de autori Edit. Militară București 1972;

Viorel Faur și colab. *Documente și memorii privind luptele pentru eliberarea Banatului și Crișanei* (august — octombrie 1944) (I) în *CRISIA*, vol. IX, 1979, p. 589—720;

Viorel Faur; Valeriu A. Giuran, *Documente și memorii privind luptele pentru eliberarea Banatului și Crișanei* (august — octombrie 1944) (II) în *CRISIA*, vol. XI, 1981, p. 259—319;

Colonel Antone Marinescu, Maior dr. Ioan Talpes, Căpitan Alecsandru Duțu, *Pe drumurile biruinței 23 august 1944 — 12 mai 1945* Extrase din Jurnalele de operații ale unor mari unități și subunități române participante la războiul anti-hitlerist Edit. Militară, București, 1984;

Istoria aviației române colectiv de autori Edit. Științifică și Enciclopedică, București, 1984;

Ursache C., *Aviația română în lupta împotriva fascismului german*, în *Revista de Istorie*, Anul XIII, 1960, 3, p. 156—159; Edit. Academiei R.P.R. București.

⁵ A.M.Ap.N. M.St.M. fond 1 dos. nr. 226;
fond 506 dos. nr. 40;
fond 353 dos. nr. 22.

⁶ *Ibidem*.

⁷ General-Colonel (r.) dr. Vasile Cutoiu *Istoria apărării antiaeriene a teritoriului României* Edit. Militară, București, 1984;

A.M.Ap.N. M.St.M. fond 359 dos. nr. 18.

De menționat că incursiunile aviației inamice au fost urmărite atent de unitățile și subunitățile noastre din teritoriu iar activitatea antiaeriană a fost desfășurată susținut funcție de disponibilități⁸.

Cercetarea consemnărilor din diversele categorii de documente militare (rapoarte de sinteză rapoarte informativ-operative și cu precădere Jurnalele de operațiuni întocmite la diferite nivele — M.U. și unități) permite obținerea unui util și substanțial ansamblu informațional.

Sînt atașate în continuare un număr de 30 diferite documente în cea mai mare parte extrase din diverse *Jurnale de operații* întocmite de Comandamentul Armatei 1 române; Corpul 7 teritorial; Corpul 1 Aerian Român; Comandamentul Apărării Passive; Brigada 19 Infanterie; Divizia 14 Infanterie Instrucție; Regimentul 95 Infanterie; Regimentul 96 Infanterie.

Este relevant faptul că acțiunile de luptă întreprinse de avioanele inamice care au survolat spațiul aerian din partea de sud-vest a țării în perioada 23 august — 29 septembrie 1944 nu au generat pe plan militar nici efecte semnificative și nici implicații asupra desfășurării diverselor activități din zonă. Pierderile înregistrate sub raport militar au fost minore iar diversele activități au continuat normal fără a interveni eventuale perturbări. De asemenea efectele produse de atacurile răzlețe și bombardamentele limitate executate de unele avioane inamice respectiv mitralierea unor obiective civile și în rîndul populației au fost reduse (ex. atacurile din zilele de 12, 14, 18 și 23 septembrie 1944 asupra orașului Caransebeș).

Atașarea acestor documente (respectiv extrase) la o viitoare *CRONICĂ DOCUMENTARĂ* privind acțiunile de luptă în care au fost angajate M.U. și unitățile Armatei Române din sud-vestul țării (Banat) în războiul antifascist începînd de la 23 august 1944 nu este lipsită de interes. Sînt asigurate astfel unele informații de detaliu menite a completa și cu acest aspect ampla și susținuta activitate desfășurată de Armata Română în Banat în cadrul operației strategice de acoperire.

VALERIU A. GIURAN — MARIA MIA GIURAN

DOCUMENTE

1

ORDINUL Nr. 15166 DIN 29 AUGUST 1944, DAT DE DIVIZIA 1 INFANTERIE INSTRUCȚIE, DETAȘAMENTULUI COLONEL CORBU

P(artea) S(edentară) Divizia 1-a Infanterie
No. 15166, din 29 august 1944

⁸ A.M.Ap.N. M.St.M. fond 1 dos. nr. 226;
fond 506 dos. nr. 40;
fond 359 dos. nr. 18.

României Edit. Militară, București 1985.

⁹ Eugen Bantea, *Operația română de acoperire septembrie 1944 în sud-vestul*

¹⁰ *Ibidem*.

C ă t r e
DETAȘAMENTUL COL. CORBU

Cu onoare se trimite mai jos în copie, ord(inul) C(orpului) VII A(rmată) No. 84831/1944 spre știință și întocmai executare. Detașamentele și Garnizoanele vor raporta pînă la 1 (31) august (1944), cite aerodromuri au în sector precum și efectivul gărzii care este dată ca pază.

Comandantul Div(iziei) 1-a Inf(anterie) Eș(alonul) II
Colonel V. Maior

C o p i e :

În conformitate cu ord(inul) Armatei No. 41608/944 am onoare a Vă ruga să binevoiți a lua toate măsurile necesare pentru asigurarea pazei și siguranței tuturor aeroporturilor din zona Dv. Orice avion german izolat sau în grup, cari au aterizat pe teritoriul român va fi sechestrat și personalul arestat. În caz de nesupunere se va face uz de foc. Artileria antiaeriană acționează asupra oricărui avion german care survolează teritoriul național.

D(in) O(rdin)

Șeful de Stat Major
(Colonel) ss. Checulescu
No. 84.831 din 26 august 1944
Pentru conformitate,
Șeful Biroului 2
Căpitan Gh. Bozan

Arhiva Ministerului Apărării Naționale, (în continuare: A.M.Ap.N.), *fond 353*, dos. nr. 28, f. 76

2

EXTRAS DIN RAPORTUL INSPECTORATULUI REGIONAL DE POLIȚIE TIMIȘOARA, SERVICIUL POLIȚIEI DE SIGURANȚĂ Nr. 12330-S-, DIN 29 AUGUST 1944, ADRESAT COMANDAMENTULUI CORPULUI 7 TERITORIAL

Insp. Reg. de Poliție Timișoara
Serviciul Poliției de siguranță
Nr. 12330-S-

1944 august 29

C ă t r e

Comandantul Corpului VII Armată
(Teritorial)

L o c o

Am onoare a comunica situația din regiunea acestui inspectorat: (...) În orașul Reșița a fost alarmă de la orele 22,25 pînă la ora 23,12. Un avion a trecut deasupra orașului din direcția nord-est spre sud-vest. (...) A.M.Ap.N., *fond 506*, dos. nr. 40, f. 111.

3

EXTRAS DIN RAPORTUL INFORMATIV-OPERATIV Nr. 15316 DIN 1 SEPTEMBRIE 1944, ÎNAINȚAT DE DIVIZIA 1 INFANTERIE INSTRUCȚIE, ARMATEI 1-a (...) *RAPORT INFORMATIV-OPERATIV* No. 15316/1 IX 944

(Către)
ARMATA 1-a

- (...) d) *Situația aeriană*
Între orele 10—11, un avion german a zburat de la e(st)-v(est). Nu a bombardat și nici nu a mitraliat.
- e) *Concluziuni: (...)*
A.M.Ap.N., *fond 506*, dos. nr. 40, f. 181.

4

EXTRAS DIN RAPORTUL INFORMATIV-OPERATIV Nr. 13851 DIN 2 SEPTEMBRIE 1944 AL DIVIZIEI 1-a INFANTERIE INSTRUCȚIE, ÎNAINȚAT ARMATEI 1-a ROMĂNE

Divizia 1-a Infanterie
No. 13851 din 2 septembrie 1944

Către
ARMATA 1-a
RAPORT INFORMATIV-OPERATIV

I. *Situația*

- (...) d) *Situația aeriană*
La orele 9,30, cinci avioane inamice au zburat de la nord- (la)- sud-vest. La orele 10,10, un avion german de recunoaștere a zburat de la nord- (spre) est.
- e) *Concluziuni: (...)*
Comandantul Diviziei 1-a Infanterie (Instrucție)
General V(asile) Chitu
A.M.Ap.N., *fond 506*, dos. nr. 40, f. 223.

5

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL REGIMENTULUI 95 INFANTERIE, DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 19 INFANTERIE, DIN 2—3 SEPTEMBRIE 1944

2 și 3 septembrie 1944

- (...) Tot în această zi, un avion german de bombardament care sbură pe deasupra sectorului Gruia, luat sub focul viu al mitralierelor a(nți) a(eriene) a fost silit să aterizeze la Isvorel și unul dintre piloți a fost făcut prizonier iar restul de 4 reușind să se ascundă în pădurile din apropiere.
- A.M.Ap.N., *fond 1094*, dos. nr. 11, f. 2.

6

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BRIGĂZII 19 INFANTERIE, DIN 6 SEPTEMBRIE 1944

6 septembrie 1944

- (...) *Detășamentul 196 I(nfanterie)*
La orele 6,30, un avion german venind din direcția Bocșa, a zburat deasupra Reșiței, în gara Cilnic a mitraliat trenul ce venea de la Timișoara (...).
- A.M.Ap.N., *fond 52*, dos. nr. 2, f. 117—118.

EXTRAS DIN RAPORTUL INFORMATIV-OPERATIV Nr. 14.541 DIN 7 SEPTEMBRIE 1944, ORA 8, ÎNAINȚAT DE DIVIZIA 1 INFANTERIE INSTRUCȚIE SIMULTAN ARMATEI 1-a ROMĂNE, CORPULUI 7 TERITORIAL ȘI BIROULUI 3.

SECRET
HUGUES

No. 14.541
din 7 septembrie 1944,
ora 8

SANIA (denumire codificată a DIVIZIEI 1 INFANTERIE INSTRUCȚIE, de la data de 1 septembrie 1944)

Către

ARMATA (1-a); C(orpul) 7 T(eritorial), Bir(oul) 3

RAPORT INFORMATIV-OPERATIV

(...) c) *Situația aeriană*

— În ziua de 6 sept. 1944, orele 18,30, un avion inamic cu două motoare a zburat deasupra Timișoarei, mitraliind în cartierul Cetate. Până în prezent nu au fost semnalate victime.

— Azi la orele 7,20, trei avioane (de) vânătoare inamice au trecut de la v(est) spre e(st) la o înălțime de circa 1500 m., în sectorul Maior Petrovici (sectorul sud).

II. *Măsuri luate:* (...)

Comandantul „SANIA“

General Gh. Poșoiu

A.M.Ap.N., fond 506, dos. nr. 40, f. 337.

EXTRASE DIN RADIOGRAMA Nr. 46 SEMNATĂ DE MAIOR FĂGĂRAȘANU, ÎNAINȚATĂ EȘALONULUI SUPERIOR, LA DATA DE 7 SEPTEMBRIE 1944

Radiograma nr. 46
din 7 septembrie 1944

(...) 10 avioane inamice au făcut recunoașteri spre Sasca Montană și spre Orșova.

(...) La ora 20, s-au lansat parașute luminoase la Moldova Nouă.

Maior Făgărășanu

A.M.Ap.N., fond 506, dos. nr. 40, f. 358.

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BRIGĂZII 19 INFANTERIE, DIN 7 SEPTEMBRIE 1944

7 septembrie 1944

Către

(...) *Detășamentul 196 Infanterie*

La orele 9,45 un avion german a zburat deasupra Reșiței venind dinspre sud-vest. (...)

A.M.Ap.N., fond 52, dos. nr. 2, f. 118.

10

EXTRAS DIN RAPORTUL TELEGRAFIC Nr. 8655 DIN 9 SEPTEMBRIE 1944, ÎNAINȚAT DE GENERAL DE CORP DE ARMATĂ I. NEGULESCU, COMANDANTUL CORPULUI GRĂNICERILOR, CĂTRE MARELE STAT MAJOR, SECȚIA 3-a ȘI ARMATA 4-a SIBIU

Corpul Grănicerilor
Stat Major

Telegramă — HUGUES —

Către
MARELE STAT MAJOR, Secția 3-a
ARMATA 4-a, Sibiu

(...) În sectorul Regimentului 9 Grăniceri
(...) Aviația germană a bombardat podul peste Cerna din localitatea Orșova. Comandantul Corpului Grănicerilor General de Corp de Armată I. Negulescu Nr. 8655/1944 septembrie 9
A.M.Ap.N., fond 357, dos. nr. 2, f. 300.

11

EXTRASE DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL COMANDAMENTULUI ARMATEI 1-a ROMĂNE, DIN 11 SEPTEMBRIE 1944

11 septembrie 1944

(...) III. **DESFĂȘURAREA OPERAȚIILOR**

(...) *Trupele Române*

(...) 4. *Aviația*

a. *Aviația de informații*: Escadrila 11 Observații

Teren de lucru: Vărădia de Mureș.

Misiuni executate: 6 cercetări tactice în zona Virșeț, Timișoara, Anina, Reșița, Biserica Albă, Jimbolia.

b. *Aviația de luptă*: (...)

(...) 6. S-a cerut și se așteaptă către ora 10,30, intervenția aviației de bombardament română pe comunicații, asupra coloanelor motorizate și blindate inamice.

7. S-au trimis recunoașteri de aviația pentru precizarea valorii și naturii coloanelor inamice. (...).

A.M.Ap.N., fond 1, dos. nr. 226, f. 74—82.

12

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL CORPULUI 7 TERITORIAL, BIROUL 2, DIN 11 SEPTEMBRIE 1944

11 septembrie 1944

(...) III. **DESFĂȘURAREA OPERAȚIUNILOR**

(...) S-a cerut și se așteaptă intervenția aviației de bombardament, către ora 10,30 pe comunicații, asupra coloanelor motorizate-blindate inamice. (Ordinul Armatei 1-a nr. 42.173/1944, Dosar nr. 31, vol. 1, fila 221). (...).

A.M.Ap.N., fond 353, dos. nr. 22, f. 30—31.

13

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL CORPULUI 1 AERIAN ROMÂN,
DIN 11 SEPTEMBRIE 1944

(...) B. Artileria antiaeriană

11 sept. 1944

Activitatea antiaeriană

(...) Orele 12,30 — C.S. REȘIȚA — 4 avioane germane neidentificate, din direcția nord, altitudine 1200 m. Nu au acționat.

Au tras: Bateria 72 Skoda — 19 lov(ituri) și Secția 3 /135 Bofors/ — 17 lov(ituri).

II. Ordine pentru ziua de 12 sept. 1944: (...).

A.M.Ap.N., fond 359, dos. nr. 18, f. 45—46.

14

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL COMANDAMENTULUI ARMA-
TEI 1 ROMÂNE, DIN 12 SEPTEMBRIE 1944

12 septembrie 1944

(...) 4. Aviația

Aviația de informații: Escadrila 11 observație

Misiuni executate: 3 cercetări tactice în zona Lugoj, Reșița, Jebel, Timișoara, Arad, Mako, Velkikinda, le-au (ne-au) adus rezultate importante în ce privește activitatea inamicului pe comunicații și în zona frontului (...).

A.M.Ap.N., fond 1, dos. nr. 226, f. 84—90.

15

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL CORPULUI 1 AERIAN ROMÂN,
DIN 12 SEPTEMBRIE 1944

12 sept. 1944

(...) Activitatea antiaeriană

(...) — Orele 17,00 — C.S. Reșița — 6 JU 87, alt(itudine) 200 m.

— Orele 17,30 — C.S. REȘIȚA — 8 JU 87, din direcția n.v., altitudine 1900 m, cele 3 valuri au lansat manifeste.

Au tras:

Bat(eria) 22 Vickers — 63 lov(ituri)

„ 72 Skoda — 83 lov(ituri)

„ 135 S.F. — 68 lov(ituri)

1 avion probabil doborât.

Incidente:

În timpul tragerii, la Bat(eria) 135 Bofors, un proiectil a explodat la gura țevii, rănind grav doi soldați.

II. Ordine date pentru ziua de 13 IX 1944: (...)

A.M.Ap.N., fond 359, dos. nr. 18, f. 49—51.

16

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL BRIGĂZII 19 INFANTERIE, DIN
12 SEPTEMBRIE 1944

12 septembrie 1944

(...) *Detășamentul 196 Infanterie*: Nimic

La orele 17,20, aviația germană a bombardat și mitraliat orașul Caransebeș, s-au aruncat bombe la gară, I.A.R., și Țiglarie. Sînt 2 morți și 2 răniți. (...).
A.M.Ap.N., *fond 52*, dos. nr. 2, f. 119.

17

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 14 INFANTERIE IN-
STRUCȚIE, DIN 14 SEPTEMBRIE 1944

14 sept. 1944

(...) IV. *Desfășurarea acțiunii*

Marșul coloanelor se execută în bune condițiuni.

Ora 11,30: Un grup de nouă avioane inamice de bombardament au bombardat și mitraliat coloana de mașini la intrarea în satul Jena, producînd pierderi.
V. *Pierderi*: morți 1 ostaș, șofer.

dispăruți: 1 ostaș.

A.M. Ap., *fond 519*, dos. nr. 22, f. 6—7.

18

PASIVE, DIN 14 SEPTEMBRIE 1944

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL COMANDAMENTULUI APĂRĂRII

14 septembrie 1944

(...) *JUDEȚUL SEVERIN*

Lugoj: (...)

Halta C.F.R. Jena

Între orele 14,58—15,50, două avioane germane au bombardat Halta Jena, lansînd 8 bombe din care 4 nu au explodat. Linia C.F.R., a fost distrusă de o distanță de 50 m.

Caransebeș

La orele 14,30, avioane inamice au bombardat fabrica „Mundus” și Borlova—Armeniș. Au fost lansate 4 bombe din care 2 n-au explodat și 2 incendiate.

Stricăciuni produse:

Au fost distruse total: Fabrica de cherestea cu gatere circulare, cu toate sculele anexe și material debitat; Atelierul de țimplărie cu toate mașinile, sculele etc., precum și mobila gata semifabricată; Magazia cu materialele necesare atelierului de țimplărie; Atelierul de ascuțit pînzele de gatere; Instalația de tăiat și crăpat lemnul.

Au fost distruse parțial: Peretele de la atelierul de lăcătușerie cu acoperișul; una cameră de aburit; instalația de iluminat.

JUDEȚUL TIMIȘ—TORONTAL: (...)

A.M.Ap. N., *fond 366*, dos. nr. 2, f. 140—141

19

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL CORPULUI 1 AERIAN ROMÂN,
DIN 14 SEPTEMBRIE 1944

14 sept. 1944

I. Activitatea operativă și rezultatele obținute

A. Aviația

1. Aviația de informare

Informații din zona: Curtici, Glogovăț, Pecica, Batonia, Vișeu de Criș, Ineu.

Idem din zona: Deta, Bocșa Română, Oravița, Biserica Albă, Vîrșeț. (...).

A.M.Ap.N., fond 359, dos. nr. 18, f. 58

20

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL COMANDAMENTULUI ARMATEI
1 ROMÂNE, DIN 16 SEPTEMBRIE 1944

16 septembrie 1944

(...) III. DESFAȘURAREA OPERAȚIILOR

(...) 5. Aviația

a. Aviația de informație (Esc. 11 Obs. a executat 4 cercetări în zona Beiuș, Șoimi, Ineu, Păuliș, Simboteni, Timișoara, Jebel, Oravița, Reșița.

b. Aviația de luptă' (...).

A.M.Ap.N., fond 1, dos. nr. 226, f. 131

21

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL COMANDAMENTULUI APĂRĂRII
PASIVE, DIN 18 SEPTEMBRIE 1944

18 septembrie 1944

(...) JUDEȚUL SEVERIN

În cursul zilei s-au dat în orașul Lugoj și în județul, următoarele alarme: între orele 6,40—7,18; între orele 12,45—13,10; între orele 13,20—13,50.

A fost bombardată gara Lugoj, linia c(ale) f(erată) Caransebeș—Ferdinand (Oțelul Roșu) și s-a mitraliat aeroportul Făget. Au fost lansate în total 8 bombe din care 2 n-au explodat.

Victime: Morți 2 bărbați; răniți 4 bărbați.

Stricăciuni produse:

— Lugoj: linia din gară distrusă pe o porțiune de circa 120 metri (metri);

— Linia c(ale)-f(erată) Caransebeș—Ferdinand (Oțelul Roșu), distrusă pe o lungime de 20—30 metri;

— Au mai fost distruse liniile telefonice și telegrafice pe o lungime de 20 metri.

JUDEȚUL TIMIȘ—TORONTAL (...).

A.M.Ap.N., fond 366, dos. nr. 2, f. 144—145

22

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL REGIMENTULUI 96 INFANTERIE,
DIN 19 SEPTEMBRIE 1944

19 septembrie (1944)

(...) Între orele 9 și 10, aviația inamică de recunoaștere, foarte activă. (...).
A.M.Ap.N., fond 1095, dos. nr. 9, f. 12

23

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL DIVIZIEI 14 INFANTERIE IN-
STRUCȚIE, DIN 20 SEPTEMBRIE 1944

20 sept. 1944

(...) Ora 14,30. Activitate intensă de recunoaștere din partea aviației ina-
mice. (...).
A.M.Ap.N., fond 519, dos. nr. 22, f. 15—17

24

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL REGIMENTULUI 96 INFANTERIE,
DIN 22 SEPTEMBRIE 1944

22 septembrie (1944)

Între orele 6 și 8 aviația de recunoaștere inamică cercetează în amănunțime
întreaga zonă. (...).
A.M.Ap.N., M.St.M., fond 1095, dos. nr. 9, f. 10

25

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL COMANDAMENTULUI APĂRĂRII
PASIVE, DIN 22 SEPTEMBRIE 1944

22 septembrie 1944

(...) JUDEȚUL SEVERIN

Caransebeș

Alarma s-a dat la ora 14.00. Începutul atacului la ora 14.15. Un avion
german a bombardat în gară depoul vechi și a mitraliat un tren în gara Cirpa.
Victime: răniți 1 militar Rus și 2 bărbați.

Stricăciuni: 1 locomotivă scoasă din serviciu

JUDEȚUL HUNEDOARA (...)

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 366, dos. nr. 2, f. 146

26

EXTRAS DIN JUDEȚUL DE OPERAȚII AL BRIGĂZII 19 INFANTERIE, DIN
23 SEPTEMBRIE 1944

23 septembrie 1944

(...) Detașamentul Reșița

La orele 13,45, două avioane de vânătoare germane au zburat la mică
înălțime. Au mitraliat fabricile. N-au fost pierderi.

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 52, dos. nr. 2, f. 122

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL COMANDAMENTULUI APĂRĂRII PASIVE, DIN 23 SEPTEMBRIE 1944

23 septembrie 1944

(...) JUDEȚUL SEVERIN

Caransebeș

Alarmă la ora 11,35. Încetarea alarmei la ora 12,00. Numărul avioanelor atacatoare 2. Numărul bombelor lansate 7.

Victime: 1 sublocotenent rănit.

Stricăciuni produse: 3 linii c(ale) f(erată) distruse pe o lungime de 20—50 m.

Orșova:

Alarmă la ora 10,00. Încetarea alarmei la ora 11,00. Numărul avioanelor atacatoare 5. Numărul bombelor lansate 3.

Victime: Morți 1 ofițer Rus.

Stricăciuni produse: 1 casă distrusă complet; 1 casă grav avariata. (...).

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 366, dos. nr. 2, f. 146

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL REGIMENTULUI 96 INFANTERIE, DIN 26 SEPTEMBRIE 1944

26 septembrie (1944)

(...) La orele 6, un avion inamic face recunoașteri în zonă. (...).

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 1095, dos. nr. 9, f. 20,

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL CORPULUI 1 AERIAN ROMÂN, DIN 29 SEPTEMBRIE 1944

29 sept(embrie) 1944

(...) II. ORDINE DATE PENTRU ZIUA DE 30 SEPTEMBRIE 1944

S-a dat Escadrilei 2 Recunoaștere, Ord(inul) de recunoaștere nr. 15, pentru ziua de 30 sept. 1944, care prevede: Misiunea neschimbată.

Aviația de luptă:

S-a dat Ordinul de operații nr. 22, pentru ziua de 30 septembrie 1944, care prevede:

1. Situația terestră:

a) Trupele noastre și aliate în înaintare în vest au ajuns pe linia: Alparea, liziera sud — Oradca / în oraș se dau lupte de stradă /, Palota, e(st) Toboliu și Ugra, Mădăraș, est Salonta, Tâmașda, Gîlvari, Ketegyhaza, Keverekes, Batoňya, Mezohogyes, Mako, Sînicolaul German, Petriam / exclusiv /, Biled / exclusiv /, Ultin, Parța, Cebza, Macedonia, Banloc, Denta / exclusiv /, Manifeld, Boeșa Română, Clocotici / exclusiv /, Bozovici.

b) În mod pe linia: (...).

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 359, dos. nr. 18, f. 108—109,

EXTRAS DIN JURNALUL DE OPERAȚII AL REGIMENTULUI 96 INFAN-
TERIE, DIN COMPUNEREA ORGANICĂ A DIVIZIEI 19 INFANTERIE, DIN 29
SEPTEMBRIE 1944

29 septembrie (1944)

(...) La orele 14,30, aviația inamică execută recunoașteri de la mică înălțime. (...).

A.M.Ap.N., M.St.M., fond 1095, dos. nr. 9, f. 29
Timișoara, 10. 07. 1987. —

DOCUMENTES SUR LES ACTIONS MILITAIRES PENDANT LA GUERRE
ANTIFASCISTE DANS L'ESPACE AERIENNE DE LA ZONE DE
SUD-OUEST DE LA ROUMANIE

(1) / *La zone de Caraș-Severin des 23 Aout au 30 septembrie 1944!*

On présente 30 différents extraits des documents militaires / la plus part provenant de diverses Journales des opérations élaborées par de Grandes Unités et par les diverses unités de l'armée roumaine impliquées dans les opérations de la défense et de l'libération ou territoire à la partie de sud-ouest du pays dès 23 aout au 30 septembre 1944.

On remarque l'activité de l'aviation roumaine pour obtenir des renseignements sur l'ennemi dans les secteurs tout près de la frontière.

L'activité pendant la mois de septembre 1944 de l'escadrille 11 roumaine destinée aux missions d'observation est remarquable.

Sont présentées des données sur l'activité aeriene effectué par l'ennemi (incursions des avions pendants de diverses dates et des atakes limitées avec des effects réduits qui n'ont generé pas d'implications sur le domain militaire).